

Załącznik
do uchwały Nr XXXII/140/06
Rady Gminy Boćki
Z dnia 30 czerwca 2006 r.

GMINNY SYSTEM PROFILAKTYKI I OPIEKI NAD DZIECKIEM I RODZINĄ

WPROWADZENIE

Rodzina jest dla człowieka grupą podstawową, grupą odniesienia, z którą świadomie i mocno identyfikuje się jako jej członek i reprezentant, współtworzy i przejmuje kultywowane w niej poglądy, postawy, obyczaje, wzory zachowania i postępowania. Wchodzi w skład szerszego społeczeństwa, spełnia rozliczne funkcje: opiekuńcze, socjalizacyjno-wychowawcze, kulturalne, prokreacyjne. W niej przychodzą na świat nowe pokolenia, dla dziecka stanowi najważniejsze środowisko wychowawcze, wpływa na osobowość człowieka, jego życie i rozwój.

Współczesna rodzina jest zagrożona wieloma problemami, coraz częściej nie jest ona zdolna zapewnić bezpieczeństwo swoim członkom – w szczególności dzieciom, dla których prawidłowy rozwój i dobre zdrowie fizyczne, psychiczne i społeczne jest szczególnie ważne. Umiejętności i zachowanie ukształtowane w dzieciństwie i młodości stanowią zasoby dla zdrowia członka społeczeństwa w późniejszych latach. Znaczenie rodziny dla życia i pomyślnej sytuacji społeczeństwa pociąga za sobą szczególną odpowiedzialność za wspieranie i wzmacnianie rodziny. Dlatego też współczesne państwo, samorząd terytorialny powinny dążyć do wzmacniania trwałości oraz wspierania rodziny w pełnieniu przez nią podstawowych funkcji. Działania na rzecz rodziny powinny stanowić fundamenty społeczeństwa obywatelskiego i służyć rozwojowi demokracji lokalnej. Pomoc skierowana do rodzin powinna mieć charakter profilaktyczny, ochronny i kompensacyjny. Gminnym Systemem Profilaktyki powinny być objęte zwłaszcza rodziny, w których występuje ubóstwo, sieroctwo, wielodzietność, bezrobocie, bezdomność, niepełnosprawność, długotrwała choroba, przemoc w rodzinie, alkoholizm, narkomania i inne uzależnienia, zdarzenia losowe, klęska żywiołowa, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego, dzieci i młodzież niedostosowana społecznie, opuszczająca placówki opiekuńczo-wychowawcze.

Rodzina w pierwszej kolejności, powinna mieć możliwość samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami, co pozwala zwiększyć jej szansę na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku oraz stymuluje aktywność własną, wyzwala potencjał i pozwala na uczenie się nowych umiejętności. Pomoc powinna w miarę możliwości doprowadzić do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin poprzez przewyciężanie trudnych sytuacji życiowych przy wykorzystaniu własnych zasobów oraz zasobów środowiska. Pomoc rodzinie jest zadaniem profesjonalnych służb społecznych w ramach systemu pomocy społecznej. Ważną rolę w edukowaniu, wychowaniu i opiece pełnią także instytucje oświatowe, kultury i sportu, opiekuńczo-wychowawcze, Kościoły, służba zdrowia, sądownictwo, organizacje i stowarzyszenia pozarządowe. Współdziałanie tych służb zwiększa szansę na kompleksową i efektywną pomoc.

„Profilaktyka i opieka nad dzieckiem i rodziną” obejmuje system zintegrowanych działań zapobiegających zagrożeniom prawidłowego rozwoju dziecka oraz prawidłowego funkcjonowania jego rodziny a w przypadku braku opieki rodzicielskiej przygotowanie i organizowanie opieki zastępczej.

ZASADY OGÓLNE GMINNEGO SYSTEMU PROFILAKTYKI i OPIEKI NAD DZIECKIEM I RODZINĄ

1. Podmiotowość rodziny, ochrona praw rodziny i dziecka.
2. Pierwszeństwo prawa dziecka do życia w zdrowej rodzinie

3. Pierwszeństwo dziecka do ochrony praw – zwłaszcza niepełnosprawnego oraz zagrożonego ubóstwem, deprivacją i marginalizacją społeczną
4. Edukacja podstawowym warunkiem rozwoju jednostkowego i zbiorowego.
5. Profilaktyka przed interwencją w rozwiązywaniu problemów.
6. Kompleksowość działań podmiotów publicznych i niepublicznych w działaniach na rzecz rodzin.
7. Wspieranie rodziny w realizacji jej funkcji opiekuńczej, wychowawczo-socjalizacyjnej, kulturalnej.
8. Formy wsparcia w rodzinie przed wsparciem typu instytucjonalnego.

ROZDZIAŁ I

PRIORYTETY GMINNEGO SYSTEMU PROFILAKTYKI I OPIEKI NAD DZIECKIEM I RODZINĄ

1. Zdrowie i opieka zdrowotna.
2. Edukacja podstawowym warunkiem rozwoju jednostkowego i zbiorowego – wyrównywanie szans edukacyjnych, kulturalnych, rekreacyjnych.
3. Pomoc i wsparcie rodziny w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczej
4. System bezpieczeństwa socjalnego, przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, ochrona dzieci i młodzieży przed porzuceniem, zaniedbaniem, przemocą, uzależnieniami – interwencja socjalna
5. Okresowa diagnoza problemów.

ROZDZIAŁ II

WDRAŻANIE I REALIZACJA PRIORYTETÓW GMINNEGO SYSTEMU PROFILAKTYKI I OPIEKI NAD DZIECKIEM I RODZINĄ

ZDROWIE I OPIEKA ZDROWOTNA

- 1) ułatwienie dostępu do usług medycznych, profilaktyki zdrowotnej, rehabilitacji we wszystkich fazach życia człowieka,
- 2) promowanie zdrowego trybu życia,
- 3) rozwijanie społecznej świadomości i umiejętności podejmowania działań na rzecz poprawy zdrowia,
- 4) zwiększenie dostępności profilaktyki dla kobiet w ciąży, dzieci i młodzieży, osób niepełnosprawnych, realizacja programów profilaktycznych i prozdrowotnych,
- 5) kształtowanie właściwych postaw i zachowań wobec zagrożeń i chorób,
- 6) profilaktyka problemów alkoholowych oraz innych uzależnień,
- 7) kształtowanie właściwych postaw wobec niepełnosprawności.

EDUKACJA PODSTAWOWYM WARUNKIEM ROZWOJU JEDNOSTKOWEGO I ZBIOROWEGO – WYRÓWNYWANIE SZANS EDUKACYJNYCH, KULTUROWYCH, REKREACYJNYCH.

- 1) współdziałanie rodziców, nauczycieli i uczniów w procesie edukacji,
- 2) upowszechnienie szkoły otwartej, dobrze zintegrowanej w systemie świadczonych usług w środowisku lokalnym ze szczególnym uwzględnieniem specyfiki tego środowiska oraz propagowanie modelu szkoły wspierającej rozwój wszystkich uczniów z lokalnego środowiska niezależnie od doświadczanych przez nich trudności i różnic,
- 3) szkoła jako placówka integrująca wiedzę z różnych dziedzin służąca wszechstronnemu rozwojowi indywidualnemu, ucząca krytycyzmu oraz angażująca i przygotowująca uczniów do rozwiązywania problemów jednostki, rodziny i społeczności,
- 4) włączanie w proces dydaktyczny zajęć / programów otwierających świadomość młodego pokolenia na problemy osób starszych i ludzi niepełnosprawnych oraz zagrożenia i zachowania prowadzące do utraty bezpieczeństwa fizycznego, zdrowotnego, socjalnego.
- 5) wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym,
- 6) rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci i młodzieży w ramach zajęć wyrównawczych,
- 7) zwiększenie dostępu do sieci internetowych,
- 8) kontynuacja i rozwój programów stypendialnych,
- 9) wspieranie oraz rozwój świetlic środowiskowych, objęcie dzieci z rodzin dysfunkcyjnych działaniami wychowawczymi, opiekuńczymi, edukacyjnymi,
- 10) propagowanie idei wolontariatu wśród dzieci i młodzieży w celu uwrażliwienia na potrzeby i problemy innych
- 11) współdziałanie z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczającej do szkół oraz dofinansowywanie działań naprawczych prowadzonych przez szkoły.

POMOC I WSPARCIE RODZINY W REALIZACJI FUNKCJI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZEJ

- 1) działania ułatwiające osobom i rodzinom szeroki dostęp do informacji o ich możliwościach, prawach i obowiązkach,
- 2) wspieranie programów informujących o źródłach zagrożeń,
- 3) praca socjalna z rodzinami z problemem opiekuńczo-wychowawczym,
- 4) wsparcie psychologiczno-pedagogiczne dla rodziców, dzieci, młodzieży w zakresie komunikacji międzyludzkiej, rozwiązywania różnych problemów; poradnictwo rodzinne, prawo do terapii rodzinnej,
- 5) włączenie rodziców w proces dydaktyczno-wychowawczy dzieci,
- 6) wspieranie zatrudnienia członków rodzin będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy,
- 7) dostarczenie brakujących świadczeń i wsparcia dzieciom w sytuacjach, w których nie jest ich w stanie zabezpieczyć rodzina (posiłek w szkole, wyposażenie w podręczniki, przybory szkolne, wypoczynek),
- 8) wsparcie finansowe i niefinansowe dla rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji socjalnej, dostarczanie usług,
- 9) organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży, działania popularyzujące rozwój kultury fizycznej i czynnego wypoczynku dzieci i młodzieży,

- 10) przeciwdziałanie ubóstwu rodzin poprzez zmniejszenie liczby rodzin żyjących poniżej progu wsparcia dochodowego,
- 11) zharmonizowanie działań wszystkich funkcjonujących podmiotów – odpowiedzialnych za przyjmowanie sygnałów o sytuacji kryzysowej rodzin, konstruowanie scenariuszy pomocy i zawieranie kontraktów z rodziną,
- 12) upowszechnienie wiedzy oraz kształcenie umiejętności rodziców dotyczących prawidłowego rozwoju fizycznego i psychicznego dziecka, jego potrzeb, relacji w rodzinie i umiejętności wychowawczych,
- 13) ochrona dzieci i młodzieży przed nieprzystosowaniem społecznym poprzez realizację programów profilaktyczno-edukacyjnych z zakresu patologii społecznych zwłaszcza profilaktyki uzależnień, przemocy w rodzinie i w grupach rówieśniczych,
- 14) tworzenie grup wsparcia dla rodzin dysfunkcyjnych,
- 15) objęcie dziecka z rodziny dysfunkcyjnej działaniami wychowawczymi, opiekuńczymi, edukacyjnymi i terapeutycznymi w ramach świetlicy opiekuńczo-wychowawczej, placówek opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego oraz innych podmiotów, których działanie daje potrzebne wsparcie dziecku i rodzinie,
- 16) zapewnienie dzieciom opieki i wychowania poza rodziną.

**SYSTEM BEZPIECZEŃSTWA SOCJALNEGO, PRZECIWDZIAŁANIE UBÓSTWU I
WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU, OCHRONA DZIECI I MŁODZIEŻY PRZED PORZUCENIEM,
ZANIEDBANIEM, PRZEMOCĄ, UZALEŻNIENIAMI – INTERWENCJA SOCJALNA**

- 1) Dostarczanie usług i świadczeń pomocy społecznej w postaci:
  - pracy socjalnej, poradnictwa rodzinnego, psychologicznego i prawnego, terapeutycznego
  - świadczeń pieniężnych,
  - pomocy rzeczowej,
  - usług opiekuńczych,
  - stosowanie procedury „Niebieskiej Karty” w przypadku stwierdzenia przemocy w rodzinie,
  - zapewnienie dzieciom i młodzieży z ubogich rodzin posiłków w szkole, wyprawek szkolnych,
- 2) pomoc w postaci stypendiów i zasiłków szkolnych
- 3) pomoc w postaci dodatków mieszkaniowych
- 4) zabezpieczenie lokali gminnych, socjalnych osobom zagrożonych eksmisją lub tych lokali pozbawionych,
- 5) interwencja kryzysowa,
- 6) wsparcie w placówkach opiekuńczo-wychowawczych

OKRESOWA DIAGNOZA PROBLEMÓW.

Diagnoza i monitoring warunków i jakości życia rodzin.

ROZDZIAŁ III

Realizatorzy

1. Urząd Gminy
2. Ośrodek pomocy społecznej
3. Szkoły
4. Sąd Rejonowy
5. Kościoły
6. Służba zdrowia
7. Gminny Ośrodek Kultury
8. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
9. Policja
10. Stowarzyszenia i organizacje pozarządowe:

Zakłada się współpracę z:

1. Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie
2. Powiatowym Urzędem Pracy
3. Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną
4. Powiatowym Zespołem do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności
5. Szpitalem powiatowym,
6. Zespołem Szkół Specjalnych,
7. szkołami ponadgimnazjalnymi,
8. Poradnią Terapii Uzależnień
9. Dziennym Oddziałem Terapii Uzależnień.

ROZDZIAŁ IV

POSTANOWIENIA KOŃCOWE

1. Spodziewane efekty realizacji Gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną

- Uświadomienie rodziców w zakresie norm i wartości społecznych gwarantujących prawidłowy przebieg procesu wychowania,
- Wzrost świadomości dzieci i młodzieży na temat zdrowego stylu życia, przeciwdziałanie uzależnieniom i biernym sposobom spędzania czasu wolnego,
- Wzrost świadomości rodzin na temat uzyskania pomocy ale także ich praw i obowiązków wynikających z założenia rodziny,
- Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa dzieci i młodzieży oraz przeciwdziałanie uzależnieniom,
- Wzrost zaangażowania innych instytucji i organizacji w zakresie podejmowania działań na rzecz rodzin.

2. Koordynacja systemu.

Działania mające na celu realizację założeń programu SA koordynowane przez koordynatora odpowiedzialnego przed Wójtem Gminy Boćki

System opieki nad rodziną i dzieckiem oparto na konstytucyjnej zasadzie pomocniczości, personalistycznej koncepcji człowieka, poszanowania prawa dziecka do życia w rodzinie, wiedzy o potrzebach emocjonalnych i rozwojowych dziecka, doświadczeniach demokratycznych innych państw.